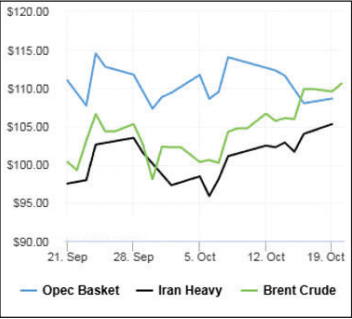

قیمت نفت از بالاترین سطح ۵ ماهه عقب نشست

قیمت نفت در معاملات روز سه‌شنبه بازار جهانی که بازار حال بررسی فرمان اجرایی ترامپ برای لغو یا تعلیق برخی تحریم‌ها و تعرفه‌های مرتبط با صادرات انرژی روسیه بودند، کاهش یافت. به گزارش ایسنا، قیمت معاملات آتی نفت خام برنت ۴۹۹ سنت معادل ۰۰۴۵ درصد کاهش، به ۱۰۹۰۶ دلار در هر بشکه رسید. قرارداد نفت خام «وست تراس اینترمدیت» (WTI) امریکا برای تحویل در ماه نوامبر -که مهلت آن روز سه‌شنبه به پایان می‌رسد- ۰۰۳۳ درصد کاهش، به ۱۰۳۳۲ دلار رسید. قرارداد ماه دسامبر که حجم معاملات بیشتری دارد نیز با ۴۶ سنت معادل ۰۰۴۷ درصد کاهش، به ۹۸۰۸ دلار رسید. قیمت نفت برنت در روز دوشنبه تا ۱۱۰۷۰ دلار در هر بشکه بالا رفته بود که بالاترین سطح از ۲۰ مه محسوب می‌شد. فرمان اجرایی که جمعه شب توسط دونالد ترامپ، رییس‌جمهور آمریکا صادر شد، برخی از تحریم‌ها و تعرفه‌های کلیدی ایالات‌متحده علیه روسیه -از جمله عوارض بر کالاهای این کشور و جریمه‌های مربوط به خرید نفت و گاز آن- را لغو یا تعلیق کرد. با این حال، ترامپ روز شنبه اعلام کرد که هنوز تصمیم نهایی در این باره گرفته نشده است. مارکو روبیو، وزیر امور خارجه آمریکا نیز اظهار کرد که مقامات برای ارزیابی دقیق تر وضعیت، به زمان بیشتری نیاز دارند. از آنس بین‌المللی انرژی هفته گذشته اعلام کرد که تولید نفت خام روسیه در ماه سپتامبر به ۶۵ هزار بشکه افزایش، به ۸۴۲ میلیون بشکه در روز رسیده، اما این رقم همچنان حدود ۸۷۰ هزار بشکه در روز کمتر از سطح تولید در سال گذشته است. براساس گزارش رویترز، تیم واتر، تحلیلگر ارشد شرکت «کی‌سام ترید» گفت: «اگرچه چشم‌انداز افزایش عرضه گازویل روسیه می‌تواند از نظر تئوریک تا حدی از فشارهای بیکانه، اما به نظر می‌رسد معامله‌گران بیشتر بر ریسک تلاوم آسیی‌ها به زیر ساخت‌های انرژی در سراسر منطقه خلیج‌فارس تمرکز کرده‌ستند.» پاسخ نیروهای مسلح نیم به اقدامات عربستان، نگرانی‌ها را در مورد ثبات منطقه افزایش داد و خطرات مداوم برای عرضه انرژی از این منطقه را بر جسته کرد و باعث شد قیمت نفت همچنان بالای ۱۰۰ دلار برای هر بشکه باقی‌بماند در آمریکا. براساس یک نظرسنجی اولیه که روز دوشنبه توسط رویترز منتشر شد، انتظار می‌رود ذخایر نفت خام و همچنین موجودی فراورده‌های نفتی در هفته گذشته کاهش یافته باشد.

ادامه از صفحه اول

کنترل فشار اقتصادی با تمام ابزارها

در این چارچوب، بهای تمام شده تاریخی می‌تواند یکی از مبناهای مهم برای ارزیابی قیمت‌ها باشد؛ به‌ویژه در مواردی که کالا یا دارایی سال‌ها پیش تولید شده و هزینه‌های اصلی آن در همان زمان پرداخت شده‌است. هدف از چنین رویکردی، نادیده گرفتن شرایط بازار نیست، بلکه جلوگیری از آن است که بحران‌های سیاسی و اقتصادی به ابزاری برای افزایش نامتناسب قیمت‌ها تبدیل نشوند. مساله فقط به بازار مسکن محدود نمی‌شود. بخش قابل توجهی از کالاها و خدمات با استفاده از منابع، مواد اولیه، تجهیزات و نیروی کار داخلی تولید یا عرضه می‌شوند. در چنین مواردی، افزایش قیمت‌ها لزوماً ارتباط مستقیمی با جنگ، محاصره یا تحریم ندارد. با وجود این، در برخی بخش‌های بازار، تحولات سیاسی بهانه‌ای برای افزایش قیمت‌ها می‌شود؛ حتی زمانی که هزینه‌های واقعی تولید یا عرضه تغییر متناسبی نکرده‌است. تلاوم این وضعیت می‌تواند به تشنگی بازار و کاهش اعتماد عمومی منجر شود. هنگامی که قیمت‌ها بدون ارتباط روشن با هزینه‌های واقعی تغییر می‌کنند، مصرف‌کننده نمی‌تواند ارزیابی دقیقی از ارزش کالاها داشته باشد و تولیدکننده یا عرضه‌کننده‌ای که بر اساس هزینه‌های واقعی فعالیت می‌کند نیز با شرایط رقابتی نابرابر روبه‌رو می‌شود. بنابراین، ایجاد شفافیت در قیمت‌گذاری و فراهم کردن امکان ارزیابی تغییرات قیمت، از الزامات مدیریت بازار در شرایط بحرانی است. دولت در این زمینه ظرفیت‌های قانونی نیز در اختیار دارد. برای مثال، قانون ساماندهی بازار زمین، مسکن و اجاره‌ها زمینه‌هایی را برای مداخله تنظیم‌گرانه و افزایش شفافیت در این بازار پیش‌بینی کرده‌است. دولت می‌تواند با استفاده از ظرفیت‌های قانونی، سازوکارهای کنسرف قیمت را تقویت و قیمت‌های منطقه‌ای را بر اساس شاخص‌های مشخص و قابل ارزیابی اعلام کند. اعلام قیمت‌های منطقه‌ای، در صورتی که بر مبنای داده‌های معتبر و روش‌شناسی شفاف انجام شود، می‌تواند به خریداران و فروشندگان و مستأجران کمک کند تا تصویر روشن‌تری از وضعیت بازار داشته باشند. چنین اطلاعاتی همچنین می‌تواند امکان شناسایی قیمت‌های نامتعارف را افزایش دهد و اگر گسترش انتظارات تورمی ناشی از قیمت‌گذاری‌های غیرواقعی جلوگیری کند، البته این سیاست زمانی اثربخش خواهد بود که در کنار آن، وضعیت عرضه و تقاضا، تفاوت‌های کیفی املاک و شرایط هر منطقه نیز به درستی لحاظ شود. در نهایت، کاهش فشار اقتصادی بر مردم نیازمند مجموعه‌ای هماهنگ از سیاست‌هاست. تسهیل واردات و صادرات از طریق ظرفیت‌هایی مانند بازارچه‌های مرزی، حمایت از ثبات قیمت کالاهای اساسی، شفاف‌سازی هزینه‌ها و استفاده از ابزارهای قانونی برای ساماندهی بازار، می‌توانند مکمل یکدیگر باشند. آنچه اهمیت دارد، آن است که دولت میان افزایش قیمت ناشی از تغییر واقعی هزینه‌ها و افزایش‌هایی که صرفاً فزای‌بحرانی و انتظارات بازار تأثیر می‌پذیرند، تمایز قائل شود.

نفت و انرژی

«تعادل» گزارش می دهد: وقتی فلرهای نفت به معجزه اقتصادی بدل می شوند

رستاخیز ثروت‌های خاکستر شده در زمستان انرژی

گلناز برتوی مهر

در جغرافیای نفت خیز جنوب، دهه‌هاست که شب‌ها رنگ دیگری دارند. آسمان دشت‌های خوزستان و آب‌های نیلگون خلیج فارس، سال‌هاست به تماشای زبانه کشیدن آتش‌هایی نشست‌اند که بی‌امان می‌سوزند و دارایی ملتی را دود می‌کنند. فلرهایی که روزگاری نماد غرور افرین حیات و استخراج در تاسیسات نفتی تلقی می‌شدند، امروز به چشم‌اسفندبار اقتصاد انرژی و آینده تمام‌امای مردم نگاهی که سایه‌نازاری سنگین گاز بر سر صناعه مادر و شبکه خانگی سنگینی می‌کند، ورق در حال برگشتن است. طرح ضربتی جمع‌آوری ۲۴ میلیون مترمکعب گاز مشعل، دیگر تنها یک پروژه صیانتی یا تعهد زیست‌محیطی مرسوم نیست؛ این یک مانور بقای اقتصادی و راهبردی هوشمندانه برای بازگرداندن ثروتی است که تاکنون به سادگی به خاکستر تبدیل می‌شد.

اقتصاد ایران در فصول سرد سال با واقعیتی عریان و گزنده روبه‌رو است؛ شکاف عمیق و مزمن میان تولید و مصرف گاز طبیعی که ارقام کسری آن در روزهای اوج سرما به ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیون مترمکعب در روز میل می‌کند. تاوان این کسری را سال‌هاست بخش مولد کشور پس می‌دهد؛ پتروشیمی‌هایی که ناچار به توقف خطوط تولید می‌شوند، کارخانه‌های فولادی که کوره خاموش می‌کنند و نیروگاه‌هایی که برای روشن نگه داشتن شبکه برق، ناگزیر به کام کشیدن سوخت‌های مایع سنگین و آینده‌مانند مازوت و گازویل روی می‌آورند.

در دست در میانه همین اضطراب راگرابر زمستانه، شعل‌های خشکی و فراساحلی کشورروانه میلیون‌ها مترمکعب گاز همراه نفت را می‌سوزانند. سوزاندن گاز که نه تنها همان خالص در خود دارد، بلکه آنکه از زنجیرهای هیدروکربوری سنگین‌تر و گرانبهایی چون اتان، پروپان و بوتان است. پارادوکس قیقا همین جاست؛ صنایع ما در چند ده کیلومتری این شعل‌ها به دلیل فقدان خوراک دست‌به‌گریبان افت به سلاخ‌ها سرسرمایه‌گذاری و مدل‌های قراراردای پتروشیمی‌هایی هیچ منفعتی هوارا مسموم می‌کند. این معادله نامتوازن سرانجام باید شکسته می‌شد و امروز کم‌تر بس‌مهار این جریان هدررفت، نقطه آغاز بازآفرینی زنجیره ارزش در نفت است.

چراطر‌های مهار فلر پس از دهه‌ها شعار و برنامه‌های معطل روی کاغذ، سرانجام در مسیر اجرایی قرار گرفته‌اند؟ پاسخ را باید در تغییر نگرش نسبت به ساختار سوخت‌های مختلف گذاری و مدل‌های قراراردای جست‌وجو کرد. واقعیت این است که دولتی‌ماندن پروژه‌های جمع‌آوری گاز در دهه‌های گذشته به دلیل محدودیت منابع مالی نفت، پاشنه‌اشیل این حوزه بود. رویکردنویز باطریق ۳۶ بسته قراردادی با «خ پایه صفر» قفل‌های تاریخی را باز کرد. نرخ پایه صفر، یعنی اعلام صریح این پیام به بخش خصوصی که حاکمیت به‌جای درمذایی مستقیم از فروش گاز مشعل، اصلات را به نجات این منبع و تبدیل آن به محصول نهایی داده است.

برگزاری بیش از ۲۰ نوبت مزایده فشرده تخصصی

بحران انرژی چگونه به خیابان‌های اروپا رسید؟

تنها حدود هفت ماه پس از حمله آمریکا به ایران که با فشار به گل‌گانه انرژی جهان همراه شد مردم اروپا در اعتراض به افزایش هزینه‌های زندگی، اجاره‌های سنگین و دستمزدهای ناآقای به خیابان‌ها آمدند؛ موضوعی که رییس‌جمهور فرانسه دلیل ایجاد آن را جنگ خاورمیانه دانسته است. در اروپا ایسنا، تحولات نزدیک هرز و اختلال در جریان انتقال انرژی علاوه بر اثرگذاری بر بازار جهانی نفت هزینه‌های سوخت، حمل‌ونقل و تأمین کالا را افزایش داده و فشار بر معیشت خانوارها را در کشورهای مختلف تشدید کرده‌است؛ به‌طوری‌که هرز همان با نگرانی‌ها در باره ساره آینده صادرات نفت و درآمدهای ارزی ایران اعتراضات مرتبط با هزینه‌های زندگی در فرانسه، بلژیک و ایتالیا نیز به یکی از موضوعات مهم روز اروپا تبدیل شده‌است. با این حال تنوع بخشی به مسیرهای تجاری، مدیریت بازار داخلی و امکان کاهش تنش‌ها همچنان از ظرفیت‌های مهم برای مهار پیامدهای اقتصادی این تحولات برای ایران به شمار می‌روند. طبق گزارش‌یکه روز گذشته شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد ظرفیت تولید روزانه نفت خام کشور از ۳ میلیون و ۴۲۰ هزار بشکه در شه‌ریو اسمال به ۳ میلیون و ۷۱۵ هزار بشکه در مهر ۱۴۰۵ رسیده‌است؛ افزایشی معادل ۲۸۵ هزار بشکه در روز و حدود ۸۰۳ درصد. دوروز پیش هم ترامپ در تصمیمی جنجالی با تعلیق تحریم‌های جدید علیه روسیه، اجرای محدودیت‌های اقتصادی و تعرفه‌های انرژی را متوقف کرده؛ اقدامی که می‌تواند ناشی از فشار بر قیمت جهانی نفت، محدودیت صادراتی تحمیل شده به کشورهای دولتی می‌تواند با استفاده از ظرفیت‌های قانونی، سازوکارهای کنسرف قیمت را تقویت و قیمت‌های منطقه‌ای را بر اساس شاخص‌های مشخص و قابل ارزیابی اعلام کند. اعلام قیمت‌های منطقه‌ای، در صورتی که بر مبنای داده‌های معتبر و روش‌شناسی شفاف انجام شود، می‌تواند به خریداران و فروشندگان و مستأجران کمک کند تا تصویر روشن‌تری از وضعیت بازار داشته باشند. چنین اطلاعاتی همچنین می‌تواند امکان شناسایی قیمت‌های نامتعارف را افزایش دهد و اگر گسترش انتظارات تورمی ناشی از قیمت‌گذاری‌های غیرواقعی جلوگیری کند، البته این سیاست زمانی اثربخش خواهد بود که در کنار آن، وضعیت عرضه و تقاضا، تفاوت‌های کیفی املاک و شرایط هر منطقه نیز به درستی لحاظ شود. در نهایت، کاهش فشار اقتصادی بر مردم نیازمند مجموعه‌ای هماهنگ از سیاست‌هاست. تسهیل واردات و صادرات از طریق ظرفیت‌هایی مانند بازارچه‌های مرزی، حمایت از ثبات قیمت کالاهای اساسی، شفاف‌سازی هزینه‌ها و استفاده از ابزارهای قانونی برای ساماندهی بازار، می‌توانند مکمل یکدیگر باشند. آنچه اهمیت دارد، آن است که دولت میان افزایش قیمت ناشی از تغییر واقعی هزینه‌ها و افزایش‌هایی که صرفاً فزای‌بحرانی و انتظارات بازار تأثیر می‌پذیرند، تمایز قائل شود.

تعادل

«تعادل» گزارش می دهد: وقتی فلرهای نفت به معجزه اقتصادی بدل می شوند

رستاخیز ثروت‌های خاکستر شده در زمستان انرژی

ظرفیت ۱۲۰ میلیون فوت‌مکعب، احیای واحد فراموش شده NGL سیری با ظرفیت ۱۴۰ میلیون فوت‌مکعب و فراتر از همه، گرگ‌شاهی نهایی از ابرپروژه NGL خاک را با ظرفیت ۳۰۰ میلیون فوت‌مکعب، هندسه جدیدی از بازیافت ثروت در آب‌های سرزمینی خلق کرده‌است. این پروژه‌ها تنها در بخش تأسیسات دریایی، زنجیره‌ای از گاز غنی را به سمت جزایر هدایت می‌کنند تا به جای آلان‌دنگی دریا، زربرنای صادرات فراورده‌های با کیفیت شود.

برای درک بزرگی عدد ۲۶ میلیون مترمکعب در روز، باید آن را در اشل موازنه‌های کلان نفت و گاز خواند؛ این رقم، دقیقاً معادل تولید نامی یک فاز استاندارد پارس جنوبی است؛ میانی که توسعه فاز جدید آن امروز نیازمند میلیاردها دلار سرمایه، سال‌ها زمان، دکل‌های حفاری فوق‌سنگین دریایی و ریسک‌های پیچیده‌دنی است. در حالی که با کسری از هزینه‌های توسعه میادین گازی بکر، می‌توان همان حجم ثروت را با خاموش کردن فلر‌ها به دست آورد؛ گازی که پیش‌تر استخراج شده، از اعماق زمین بالا آمده و صرفاً منتظر یک حلقه فراورش و انتقال است.

افزودن این حجم به شبکه توزیع سراسری، به معنای تأمین پایدار گاز خانگی حداقل دو تاسه استان بر جمعیت کشور در یخبندان‌های زمستانی

است. چنین تزرقی، به شکل مستقیم مانع از قطع شریان گاز صنایع سنگین می‌شود. هر یک چگونگی می‌توان که از شعل‌ها نجات یابد و راهی شبکه شود، نیروگاه‌ها را از سوزاندن یک لیتر مازوت بی‌نیاز می‌کند؛ معادل‌های که دو سر برداست؛ از یکسو آسمان شهرها را باران انرژی دریایی، گازهای بارز را می‌یابد و از سوی دیگر، میلیاردها لیتر سوخت مایع بارزش که پیش‌تر در کوره‌ها خاکستر می‌شد، آزاد کردند و بخشی از تجمع‌ها به درگیری و تخریب اموال انجامید. در نرغال نژده‌ها ز نفر در لیسیون علیه افزایش هزینه‌های زندگی، دستمزدهای ناگافی و دشواری تأمین مسکن به خیابان‌ها آمدند. در بلژیک و ایتالیا نیز جمعاعات و درگیری‌های گزارش شد، البته شاید این اعتراضات را توان فزایش قیمت نفت در جنگ ایران دانست؛ زیرا مسائل انباشت شده‌ای از قبل مثل افزایش هزینه مسکن، مشکلات دستمزدها و نارضایتی از خدمات عمومی در شکل‌گیری آنها نقش داشته‌است. با این حال افزایش قیمت انرژی یکی از عواملی است که می‌تواند فشارهای اقتصادی موجود را تشدید کند. با این حال امانوئل مکرون، رییس‌جمهوری فرانسه در سخنرانی ۱۸ اکتبر خود افزایش قیمت سوخت در این کشور را با جنگ جهانی وانه و درگیری در خلیج‌فارس مرتبط دانست و تأکید کرد که فرانسه در این درگیری مشارکت نداشته، اما اکنون پیامدهای آن را متحمل می‌شود. او در این حال میان معترضان دارای اهدافی مشروع و افرادی که دست به تخریب و خشونت زده‌اند، تمایز قائل شد.

این اظهارات نشان می‌دهد که پیامدهای اقتصادی تحولات منطقه، حتی در کشورهای که مستقیماً درگیری مشارکت ندارند می‌تواند از مسیر بازار انرژی و افزایش هزینه‌های زندگی احساس شود. براساس گزارش رویترز در ساره اعتراضات بر نرغال، نرخ تورم این کشور در سپتامبر به ۲۶ درصد رسید و افزایش قیمت سوخت نیز در این عوامل فشار بر خانوارها بود. در همین حال بحران مسکن و افزایش اجاره‌ها، از دیگر محورهای

شده و به مخازن صادراتی جهت ارزآوری نقد برای کشور هدایت می‌گردد.

علاوه بر این، بازگرداندن این گاز‌ها کارکردی حیاتی در مهندسی مخزن دارد. بخش مهمی از گاز‌های جمع‌آوری‌شده می‌تواند به میادین نفتی نیمه‌عمر تزریق شود تا با حفظ فشار ستون سیال و صیانت از مخازن، نرخ ضریب بازیافت نفت خام بالا برود. این یعنی سرمایه‌گذاری برای آینده تولید نفت کشور.

در محاسبات اقتصاد نفت، کمتر پروژه‌ای را می‌توان یافت که شاخص‌های مالی آن تا این اندازه فریبند و به توجیه‌پذیر باشد. ترکیبات گازهای همراه سرشار از هیدروکربن‌های سنگین (C۲+) هستند؛ طلای نابی که خوراک پایه پتروشیمی‌های الفینی و گازی کشور را تشکیل می‌دهد. در شرایطی که برخی پروژه‌های بالادستی نیازمند دوره بازگشت سرمایه ۵ تا ۸ ساله هستند، طرح‌های جمع‌آوری گاز مشعل به دلیل ارزش بسیار بالای فراورده‌های استحصالی و تأمین قطعی خوراک، دوره‌ای کمتر از دو سال برای استهلاک سرمایه دارند.

کسب درآمد سالانه ۸۰۰ میلیون دلاری و اشتغال‌زایی مستقیم برای بیش از ۱۶۰۰ نیروی کارآمده، تنها بخشی از خروجی‌های ملموس این طرح‌هاست. خاموش کردن شعل‌ها دیگر تصمیمی نمادین یا کارمانور نمایشی نیست؛ فرمولی دقیق از توسعه هوشمند است که نشان می‌دهد هرگونه می‌توان با درک در دست‌ا مهندسی زنجیره ارزش، یکی از دیرینه‌ترین چالش‌های زیست‌محیطی کشور را به پایدارترین شریان درآمدزایی و امنیت انرژی بدل کرد. شعل‌های که خاموش می‌شوند، در واقع چراغ خطوط تولید، پتروشیمی‌ها و گرمای خانه‌ها را روشن نگه خواهند داشت.

تغییر رویکرد در مدیریت منابع انرژی: از واکنش به پیش‌بینی

اصلی اعتراضات در این کشور محسوب می‌شد. در مجموع تحولات اخیر اروپا یادآور این واقعیت است که اختلال در بازار انرژی می‌تواند به مساله‌ای فراتر از قیمت نفت تبدیل شود و بر معیشت، تولید و فضای اجتماعی کشورها اثر بگذارد. در کنار تأثیر تحولات نزدیک هرز بر قیمت گاز، لزوماً به معنای افزایش قیمت انرژی اهمیت ویژه دارد؛ زیرا درآمدهای نفتی یکی از منابع مهم تأمین ارز کشور و پشتیبانی از واردات کالاهای ضروری و مواد اولیه صنایع است. با این حال افزایش قیمت نفت، لزوماً به معنای افزایش قیمت انرژی نیست. برای تحقق درآمد باید امکان فروش محموله‌ها، انتقال آنها به مقصد، در نهایت بهای نفت و دسترسی به منابع ارزی حاصل از صادرات وجود داشته باشد. گزارش‌های منتشرشده در اکتبر ۲۰۲۶ از سوی موسسه رتسکا که رویترز به آنها استناد کرده از محدودیت صادرات نفت خام ایران در پی تشدید محاصره دریایی حکایت دارد. در مقابل گزارش دیگری از رویترز در ۱۶ اکتبر حاکی از آن بود که بر اساس قیمت‌های نفت، ایران این موضوع جت ایران توانسته‌اند؛ محاصره عبور کنند. این موضوع نشان می‌دهد وضعیت صادرات همه فراورده‌های انرژی یکسان نیست. با وجود محدودیت‌های نفتی آینده‌بازار انرژی تنها به تحولات نظامی وابسته نیست و مسیرهای دیپلماتیک نیز می‌توانند بر چشم‌انداز عرضه و قیمت‌ها اثر بگذرانند. عباس عراقچی، وزیر امور خارجه ایران در ۱۸ اکتبر اعلام کرد پیشنهاد تهران برای بازگشایی تنگه هرمز در بازه هفته‌رو در صورت پذیرش شروط مطرح شده از سوی آمریکا همچنان معتبر است.

تغییر رویکرد در مدیریت منابع انرژی: از واکنش به پیش‌بینی

می‌کند تا کسری ناشی از قاچاق را از طریق واردات بر هزینه‌ها فشار بر ظرفیت پالایشگاهی جبران کند. قانون برنامه هفتم پیشرفت با شناسایی دقیق این آسیب ساختاری، تکالیف صریحی را برای وزارت نفت و نهادهای ذیربط جهت بازگرداندن اشتیاق به شبکه سوخت تعیین کرده‌است. براساس احکام این قانون، دولت مکلف است سهم استفاده از کارت‌های شخصی را به بالای ۹۰ درصد برساند و کارت‌های اضطراری جایگاه را به صرفی محدود سازد. تحقق این مهم نیازمند راهبردهایی مشخص است؛ نخست، تسهیل فرایند صدور و بازتوزیع سریع کارت‌های سوخت‌الغثنی برای متقاضیان است. دوم، ایجاد یکپارگی میان سامانه سوخت و پلاک‌خوان‌های خودکار جایگاه‌هاست تا نازل تنها در صورت تطابق قطعی شماره پلاک خودرو با تراکشن کارت فعال شود. سوم، اجرای نظام قیمتی و تشویقی متناسب برای مصرف‌کنندگان مجاز است تا انگیزه بهره‌گیری از کارت‌های جایگاه به حداقل برسد. پس‌تن این حفره بزرگ آمار، پیش‌شرط اصلی برقراری تعادل در تراز انرژی کشور و صیانت از سرمایه‌های ملی است.

چالش‌های تازه در جایگاه‌های بنزین

در پی اجرای طرح شناسه‌دار کردن تراکشن‌های کارت‌های اضطراری سوخت و بروز برخی چالش‌ها برای شهروندان، مدیر سامانه هوشمند سوخت کشور با تشریح جزئیات این طرح، به ابهامات مطرح‌شده درباره کارمزد ۱۰۰۰ تومانی، نحوه پرداخت هزینه سوخت، احراز هویت با کارت بانکی و مشکلات مرحله آزمایشی پاسخ داد و از گسترش اجرای طرح در جایگاه‌های سوخت تهران خبر داد. به گزارش ایسنا، شرکت ملی پخش فراورده‌های نفتی ایران، اوایل مهرماه از آغاز اجرای آزمایشی طرح شناسه‌دار کردن کارت‌های اضطرار جایگاه‌دار ۵۴ جایگاه منتخب شهر تهران خبر داد. طرحی که براساس آن متقاضی می‌تواند با قرار دادن کارت بانکی شخصی خود در دستگاه کارت‌خوان (POS) و پس از احراز هویت، بدون واسطه سوخت‌گیری کند. به تأکید مسوولان این شومی می‌تواند سرعت سوخت‌گیری را افزایش دهد و از تصدی‌گری جایگاه‌داران در این فرآیند بکاهد و مهم‌ترین هدف آن هم علاوه بر تسهیل سوخت‌گیری و ایجاد شفافیت در داده‌های هویتی، مکانی و همچنین بستر سازی برای اجرای سیستم‌های بهینه مدیریت مصرف و جلوگیری از انحراف مصرف است. در این راستا عباس باصفاء، مدیر سامانه هوشمند سوخت کشور در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به سابقه استفاده از کارت‌های اضطرار جایگاه‌های سوخت اظهار کرد: کارت‌های اضطرار جایگاه‌دار گذشته با این هدف و به تعداد بسیار محدود در جایگاه‌ها قرار داده شده بودند که اگر فردی کارت هوشمند سوخت خود را فراموش کرده بود، در جایگاه سوخت با مشکل سوخت‌گیری مواجه نشد؛ لذا اما در چند سال گذشته به دلیل افزایش قیمت سوخت در کشورهای مرزی، سوءاستفاده از این کارت‌ها باعث افزایش یافت.

ادامه از صفحه اول

حباب منفی، فشار فروش و ضرورت نظارت بیشتر

یکی دیگر از پیشنهاد‌های مطرح‌شده استفاده از ابزارهای مالی و پیوند دادن کارمزد مدیران صندوق‌های اهرمی به عملکرد آنها و در مدیریت حباب است. بر این اساس، می‌توان سازوکاری طراحی کرد که در صورت خروج حباب صندوق یا تغییر در تعیین شده، کارمزد مدیر صندوق کاهش پیدا کند یا در شرایط مشخصی به صفر برسد. برای مثال، اگر حباب منفی صندوق از محدوده ۱۲ درصد فراتر برود، می‌توان برای مدیر صندوق پاداشی در نظر گرفت. در بررسی و برای جلوگیری از افزایش فاصله بیشتری خواهند داشت تا به صورت مستمر وضعیت قیمت معاملات، ارزش خالص دارایی‌ها و عملکرد بازارگردان را بررسی و برای جلوگیری از افزایش فاصله میان آن دو شاخص اقدام کنند. این رویکرد می‌تواند به عنوان یکی از ابزارهای نظارتی سازمان بورس مورد بررسی قرار گیرد، زیرا در چنین سازوکاری، مسوولیت مدیر صندوق صرفاً به اداره دارایی‌ها محدود نمی‌شود و عملکرد او در کنترل اختلاف قیمت و ارزش دارایی‌ها نیز اهمیت پیدا می‌کند. در کنار این موضوع، نظارت بر ترکیب پرتفوی صندوق‌های اهرمی نیز ضروری است. یکی از انتقادهای مطرح‌شده در ساره این صندوق‌ها، شباهت و همپوشانی بخش‌هایی از پرتفوی آنهاست. اگر چند صندوق اهرمی به‌طور مشترک روی یک سهم سرمایه‌گذاری کنند، این احتمال وجود دارد که معاملات برای قیمت همان سهم اثر بگذارد و زمین شکل یک حباب مثبت در افرام کند؛ به همین دلیل نظارت بر سهام مشترک میان صندوق‌ها، نحوه معاملات آنها و در صدی از دارایی‌ها که در هر سهم سرمایه‌گذاری می‌شود، اهمیت دارد. همچنین باید بررسی شود که آیا معاملات میان صندوق‌ها به شکلی انجام می‌شود که موجب افزایش غیر طبیعی قیمت سهام یا تشدید اختلاف قیمت و ارزش دارایی‌ها شود یا خیر؟ بر این اساس، نظارت سازمان بورس نباید تنها به حباب واحدهای صندوق محدود باشد، بلکه ترکیب پرتفوی، نحوه خرید و فروش سهام و ارتباط عملیاتی میان صندوق‌های باید در نظر توجه قرار گیرد. در کنار عوامل یاد شده، یکی از درش‌های مهم در تحلیل حباب‌های منفی، ساختار اهرمی آنهاست. امکان صدور و باطل واحدهای اهنان نیز برای حباب‌ها بلوعدن این شکل‌گیری حباب منفی در این صندوق‌ها همچنان ادامه داشته‌است. بر اساس رقم مطرح‌شده در این دیدگاه، حباب منفی دارا یکم در مقاطعی به حدود ۳۵ تا ۳۶ درصد رسیده، حباب منفی دارا یکم در مقاطعی به حدود ۱۳ تا ۲۱ درصد قرار گرفته‌است. همچنین در این تحلیل به افزایش حباب منفی پالایش یکم از حدود ۱۵ درصد به حدود ۳۰ درصد اشاره شده که از نگاه مطرح‌کننده، می‌تواند با عملکرد مدیر صندوق ارتباط داشته باشد. در این میان، نقش مدیران صندوق‌ها و نحوه مدیریت منابع اهنان نیز اهمیت پیدایی کند. بر اساس انتقاد مطرح‌شده، انتظار می‌رود مدیران این صندوق‌ها در شرایطی که قیمت واحدها از ارزش دارایی‌ها فاصله می‌گیرد از ابزارهای در اختیار خود برای مدیریت این اختلاف استفاده کنند؛ از جمله اینکه منابع و سودهای دریافتی از دارایی‌ها موجود در راستای بهبود وضعیت صندوق به کار بگیرند. در همین زمینه، عملکرد صندوق پالایش یکم در نحوه استفاده از سود سهام دریافتی از شرکت‌های پالایشی نیز مورد انتقاد قرار گرفته‌است. این دیدگاه بر آن است که عملکرد مدیران این صندوق‌ها باید با دقت بیشتری بررسی تا مشخص شود چرا بلوعدن امکان صدور و باطل واحدها، حباب منفی آنها در طول زمان کم‌تر پیدا کرده‌است. نکته مهم‌تر این است که تلاوم حباب منفی در صندوق‌های دولتی می‌تواند به عادی شدن چنین وضعیتی در بازار سرمایه منجر شود؛ زمانی که حباب‌ها در صورت طولانی در همین وضعیت باقی می‌مانند، ممکن است این تصور شکل بگیرد که فاصله قابل توجه قیمت از ارزش خالص دارایی‌ها، پدیده‌ای طبیعی و پذیرفته شده‌است. چنین وضعیتی می‌تواند ارزیابی سرمایه‌گذاران از قیمت‌گذاری صندوق‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. از این منظر، حباب منفی صندوق‌های اهرمی را نمی‌توان جدا از وضعیت سایر صندوق‌های سرمایه‌گذاری بررسی کرد. اگر صندوق‌های دارا یکم و پالایش یکم برای مدت طولانی با اختلاف قابل توجه قیمت و NAV مواجه باشند، بررسی دلایل این وضعیت و نحوه مدیریت آنها می‌تواند به شناخت بهتر مشکلات موجود در صندوق‌های اهرمی نیز کمک کند.